

Michel Temer, del Partit del Moviment Democràtic del Brasil (PMDB), havia estat el gran aliat del Govern de Dilma Rousseff. Tant que n'era el vice-president. Però l'idil·li va acabar i la líder del Partit dels Treballadors (PT), en un procés sospitós d'irregularitats, va ser apartada provisionalment del poder per uns parlamentaris tampoc gens nets. La presidenta sortint va parlar de "cop d'Estat" i de "traïció". I Temer, ara el seu principal enemic, es convertia el passat 12 de maig en el president interí del Brasil.

Després que ho fes la Cambra de Diputats, el Senat havia votat per 55 vots a favor de 81 l'obertura d'un judici contra la presidenta brasilera. Primer va sortir públicament la destituïda, Dilma Rousseff, prometent lluitar fins al final. Ho feia acompanyada de tot el seu govern, entre el qual diverses dones vestides de vermell. Un parell d'hores més tard ho feia Michel Temer, que ja havia format el gabinet fins i tot abans de la votació. Ho feia acompanyat tot d'homes vestits de fosc. En l'executiu de Rousseff hi havia sis dones; en el de Temer, els 24 ministres són homes. Des del règim militar (1974-1979) que no hi havia un govern d'homes, sense dones. El debat ja s'havia obert.

"Per què volen que renunciï?", es preguntava la llavors presidenta brasilera en una entrevista amb *The New York Times* a finals d'abril. "Perquè sóc dona i perquè pensen que sóc fràgil. I no ho sóc, aquesta no ha estat la història de la meua vida", afegia l'ex-guerrillera. Justament aquest diari publicava la setmana passada un reportatge sobre les assetjades líders sud-americanes. A partir dels exemples de la brasilera Dilma Rousseff, la xilena Michelle Bachelet i l'argentina Cristina Fernández de Kirchner, els analistes coincidien que, més enllà dels casos concrets, hi ha una "persistència d'actituds masclistes a la regió, especialment entre l'establishment polític".

"Les elits brasileres són més classistes que masclistes", assegura Anna Ayuso, doctora en dret internacional pública i investigadora sènior per Amèrica Llatina del Centre Internacional de Documentació de Barcelona (CIDOB). No obstant això, puntualitza Ayuso, "aquest Govern és clarament reaccionari en aquest tema". Segons la investigadora, "el masclisme està en general molt estès al Brasil".

La periodista brasilera Marta Orsini,

La realitat que la fotografia amaga

La composició del nou Govern del Brasil és un reflex del que han estat sempre les seves elits: masculines i blanques. Malgrat que les dones i els negres siguin majoria al país sud-americà.

Reportatge de Nicolas Tomás

doctora en Comunicació i Gènere de la Universitat Autònoma de Barcelona, hi veu el mateix classisme. "Un exemple és Lula da Silva, que és odiat per molta gent per representar simplement l'obrer pobre que arriba al poder", indica. Però també

hi ha un masclisme bastant estès. "Temer ara diu que intentarà posar dones, però això és mentida", critica.

Orsini destaca que el Brasil és el cinquè país del món en dones mortes per violència de gènere. El 2013 morien

TRAÏCIÓ POLÍTICA. Michel Temer, del Partit del Moviment Democràtic del Brasil (PMDB), havia estat el gran aliat de la presidenta Dilma Rousseff, però l'ídil·li va acabar. A sota, l'ex-mandatària després de ser apartada del poder pel Senat, acompanyada de tot el seu Govern, amb dones i persones de color, a diferència del de Temer.

assassinades 13 dones cada dia. Però el masclisme està a tots els nivells, “des dels homes que maltracten i maten les seves dones fins a les polítiques públiques d’inclusió”. Els mitjans, amb reportatges sobre la bellesa de la primera dama, hi col·laboren. Recorda una tertúlia radiofònica brasilera en què discutien sobre el temps que perdia l’alcaldessa d’una ciutat anant a la perruqueria, fet que segons els tertulians no passaria amb un home. “Les dones brasileres que s’atreveixen a entrar en política pateixen molt”.

Segons el reportatge de *The New York Times*, les primeres dames llatinoamericanes també sembla que ajuden a perpetuar un model tradicional de feminitat. Michel Temer està casat amb Marcela Temer, 42 anys més jove que ell, una ex-participant de concursos de bellesa. L’esposa del president argentí Mauricio Macri, Juliana Awada, és dissenyadora de moda. Angélica Rivera, dona del president mexicà Enrique Peña Nieto, era una famosa actriu de telenovelles.

Una altra diferència notable entre les dues fotografies és el color de la pell. Al Govern de Rousseff hi havia diversos ministres de color. Pocs amb relació a la composició demogràfica del Brasil, però n’hi havia. En el de Temer, cap ni un: tots són homes blancs. Això és sorprenent en un país on la meitat de la seva població es declara de color. També les dones són majoria sobre els homes. Però res de tot això es veu representat en el nou executiu.

En el cens de 2010, a la pregunta “de quin color o raça és vostè”, el 51,2% de brasilers va respondre que negra o mulata. Sumen un total de 91 milions de persones. És la població negra més important fora d’Àfrica, i la segona després de Nigèria, per sobre de la resta de països africans. Però, per posar un exemple, encara avui cobren uns 300 dòlars menys de mitjana que els blancs. I no estan representats políticament. Sense anar més lluny, l’estat de Bahia, on el 90% de la població és afro-brasilera, no ha tingut mai un governador de color. Tots han estat blancs.

El Brasil va ser l’últim país del món occidental que va abolir l’esclavatge. “El final de l’esclavitud va ser el 1988 i després no va haver-hi una política d’absorció d’aquesta mà d’obra, sempre han estat marginats”, explica Marta Orsini. Són més de la meitat de la població i amb prou feines van representar el 3% dels càrrecs públics escollits a les eleccions de 2014. “Mires una fotografia del Parlament brasiler i sembla que estiguem parlant d’un país europeu”, diu la periodista.

El PMDB ha estat un partit que “sempre ha perseguit el poder, sense escrúpols ni miraments a l’hora d’aliar-se amb qui fos”. El poder, que ara ja té, és el seu únic interès, opina Orsini. I representarà un retrocés. “De fet, ja està donant-se un retrocés, i això només és l’inici”, rebla. En decisions com la composició del seu gabinet, sense dones ni negres, “el Govern de Michel Temer està assenyalant molt bé que ara comença un temps de retrocessos en moltes coses”. ●